

Слова, що долають відстань

1. Прочитай один з листів з "Капосної книжки Малеого Вовчика" англійського письменника Іана Вайброу (переклад Ореста Стадника).

Весняна Долина
Хмурляндія
День 3

Любі мої мамцю й татку!

Рятуйте! Мене схопили мисливці в Тужливому Лісі! Що – злякались? Жартую – зі мною все гаразд.

Сьогодні я стільки пройшов, що лапи стоптав! Дістався до Весняної Долини, а попереду ще довгий шлях. На свій сором, я вже з'їв більшість маминих кролячих кручеників. А тут іще ваш дарунок для дядька лоскоче мені носа. Ще б пак! Купа смачнезних мишачих піріжків. Ням, я їх уже наминаю – аж за вухами лящить! (Не бійтесь, я наминаю їх подумки, не по-справжньому).

До речі, ледь не забув! Скажіть моєму братикові Нюхликові, щоб не гриз мого ведмедика, інакше я його самого так угризну!

Таткова карта не зовсім правильна, бо тут немає ніяких великих чорних страховиськ між Тужливим Лісом та Похмурими Горами. Я вже всі очі видивився, та, крім дерев, нічого не бачу.

Завтра вирушаю до Шумська-Гамська.

З любов'ю, Малий Вовчик.

P.S. От тобі й на! Виявляється, на карті не велике чорне страховисько, а розчавлена мурашка.

2. Що можна дізнатися з листа про родину Вовчика? А про місцевість, де він подорожує?
3. Випиши з тексту власні назви. З якої літери вони пишуться? На які дві групи їх можна поділити?
4. Знайди у тексті три жарти. Які гумористичні твори ти знаєш? Чи є такі у вашій класній бібліотеці?
5. Знайди у листі звертання, підпис, допис, який позначає, де й коли був написаний лист, а також приписку. Чому ці елементи важливі для листування?

Латинські літери "P. S." (постскріптум) розшифровуються як "після написаного". Зазвичай ними позначають приписку до завершеного листа.

6. Розгляньте карту Вовчика у книжці або на сайті:
svitdovkola.org/um2/media18

Знайдіть лігво, звідки він почав свій шлях, та розкажіть, як проходив маршрут до Школи поганців.

7. Влаштуйте класну пошту. Зробіть поштову скриньку та оберіть листоношу. Напишіть одне одному листи: не забудьте про звертання й підпис, додайте кілька жартів. Укиньте листи до скриньки. Хай листоноша доставить їх після уроків адресатам.

8. Чи доводилося тобі колись спостерігати, як дорослі надсилають листи електронною поштою? Прочитай інформацію про неї.

Електронна пошта

Паперові листи вже відходять у минуле, їх замінили електронні. Завдяки інтернету такі листи можна прочитати на своєму комп'ютері чи в телефоні вже через кілька хвилин після того, як їх надіслали.

Електронна пошта схожа на звичайну, тільки скриньки розташовуються не в будинках, а в інтернеті.

Кожна електронна скринька, або e-mail, має унікальну адресу, яку легко впізнати за спеціальним символом “@” (його називають “равликом” або “собачкою”). Зліва від “@” записують ім'я, або **логін**, що складається з латинських літер та цифр. А справа – назву поштового сайту. Наприклад: *mediasha@ukr.net* чи *movoznay19@gmail.com*.

Електронна скринька захищена складним **паролем**, який знає лише її власник.

9. Придумай кілька варіантів логінів та паролів для електронної пошти. Запиши їх у зошит.

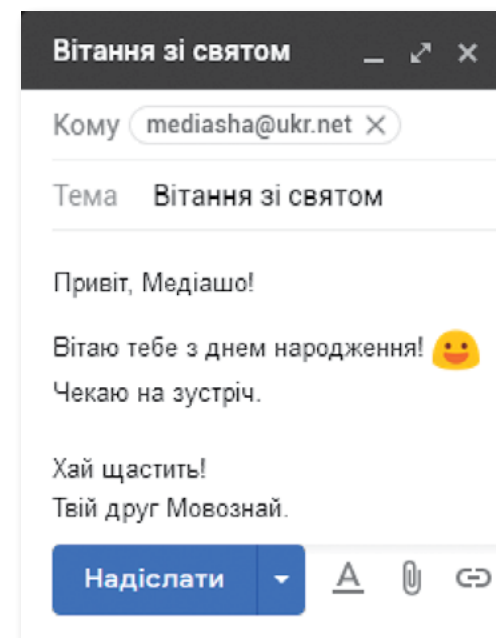
10. Які ще способи спілкування на відстані ти знаєш? Якими користуються члени твоєї родини?

11. Прочитай інструкцію з написання електронного листа.

Як написати електронний лист

1. Напиши адресу отримувача в рядочку “Кому”.
2. Зазнач тему листа.
3. Привітайся.
4. Набери текст повідомлення. Можна прикрасити його анімованими смайликами.
5. Підпиши. Введи не лише своє ім'я, а й добре побажання співрозмовникові, адже завжди приємно дарувати й отримувати гарний настрій.

12. Зі скількох пунктів складається інструкція? Речення якого типу вжито? Чому інформацію подано саме так?
13. Користуючись поданою інструкцією, напиши в зошиті лист, який можна було б надіслати електронною поштою. Кому ти його адресуєш?
14. Складіть і запишіть інструкцію до виконання однієї зі справ: як чистити зуби, застеляти ліжко чи посадити квітку. Вживайте спонукальні речення.

15. Прочитай уривок з книги "Життя видатних тварин" Михайла Яснова (переклад Івана Андрусяка).

Голубина пошта

Якщо говорити про пошту, то як же не згадати найславетніших і найдавніших її трудівників – голубів? Здатність цих птахів звідки завгодно повертатися додому давала їхнім власникам можливість проявляти неабияку винахідливість.

З голубами листи не лише подорожували. Один єгипетський фараон вирішив своєму другові щедрий подарунок – відправив до нього 600 голубів, кожен з яких ніс у дзьобі по 3 вишні. Можна уявити собі подив і радість приятеля!

У 1832 році заповзятливий французький журналіст Шарль Луї Гавас заснував бюро перекладів повідомлень з інших країн. І його помічниками теж були голуби, бо відстань, які найпрудкіші коні долали за 2-3 дні, ті пролітали за 4 години. Бюро Шарля найшвидше отримувало важливі новини з різних куточків світу та найпершим могло опублікувати їх у газетах.

А ось що розповідають про те, що трапилося в Австрії. Поштовий голуб мав передати важливий лист, однак, не долетівши 15 км до міста, пошкодив крило й не зміг знову піднятися в повітря. І тоді він вирушив пішки! Крок за кроком долав величезну відстань. І таки дійшов!

Так і хочеться думати, що, крім **інстинкту** й віучки, є ще щось, що змушує цих птахів бути такими завзятими й самовідданими. Може, особливе пташине почуття обов'язку? Почуття честі й гідності?

16. Чи змінилося твоє ставлення до голубів після прочитання цього тексту? Як саме?

Говори правильно:

найславетніший найдавніший
~~самий славетний, самий давній~~

Обережно:
суржик!

17. Придумай та запиши інші прикметники, які починаються з "най-". До яких іменників вони підходять?
18. Знайди в тексті речення, які закінчуються знаком оклику "!". Поміркуй, що він позначає. Прочитай ці речення спочатку емоційно, а потім спокійно, так, ніби вони завершуються крапкою.

Речення, які вимовляються емоційно, з окличною інтонацією називаються **оклічними**. В кінці такого речення ставимо знак оклику "!".

Речення, які вимовляються без емоційного забарвлення, називаються **неоклічними**.

Нарешті ми зустрілися! Ми зустрілися вчора.

19. Дізнайтеся дивовижні факти про інших птахів і тварин, які є помічниками людини. Запишіть їх у зошит, вживаючи окличні речення, а потім прочитайте їх одне одному з відповідною інтонацією.

З Великоднем!

1. Яке свято наближається? Прочитай початок оповідки Галини Ткачук про те, що об'єднує людей.

Великодній пікнік

Мама, тато і Мишко святкують Великдень з раннього ранку аж до вечора.

Великоднього дня Мишкова сім'я вирушає на пікнік. Вони беруть із собою кошик з їжею та килимок.

Чого тільки не беруть люди до лісу: складані стільці й сітку для барбекю, туристичний рюкзак і намет! А ще торбу з яблуками, термос із чаєм, ракетки для бадмінтону та навіть бумеранг!

На Великдень у лісі багато людей, тож знайти вільну галявину нелегко. Але Мишкова сім'я знає одне таємне місце.

Час розпочати. Виклавши все з кошика, мама засмучується:

– Ми забули скатертину!

Тим часом на таємну галявину приходить іще одна сім'я.

– Усі місця зайняті, – розводить руками їхній тато. – Можна нам з вами?

– Звісно!

– Одна скатертина на дві сім'ї – це дуже весело, – думає Мишко. – Можна обмінятися крашанками й скуштувати багато різних пасок. З родзинками, з горішками, сирну паску і навіть шоколадну.

2. Прочитай усі окличні речення з цього тексту з відповідною інтонацією.

3. Складіть список речей, потрібних для пікніка.

4. Розкажіть одне одному, як ваша родина святкує Великдень.

5. Перегляньте на сайті та проведіть у своєму класі великодні ігри-гаївки:
svitdovkola.org/um2/media19

6. Добери прикметники до іменників.

Пікнік, паска, бумеранг, скатертина.

7. Вибери одну з фраз, які допомагають розташуватися по сусідству, і скористайся нею на перерві.

– Дозволь мені розміститися поруч.

– Можна мені з тобою?

– Я сяду тут, якщо ти не проти.

8. Поміркуй, як могла б змінитися оповідка, і запиши один з варіантів розгортання подій.

● Якби на таємну галявину більше ніхто не прийшов.

● Якби мама забула вдома весь кошик.

● Якби на галявині з'явилося ще три родини.

9. Прочитай кінцівку оповідки "Великодній пікнік" Галини Ткачук.

Після обіду Мишко з дівчатками грає у м'яча. Аж тут на їхню галявину прилітає тарілка **фрізбі**.

— Це мій диск, — підбігає до них високий хлопець, — я його сам запускаю — і сам ловлю. Але так не дуже цікаво.

— Можемо грати разом! — пропонує Мишко.

Після гри так хочеться пити! Мишкова мама наливає всім соку.

Із сусідньої галявини до ска-тертини біжить такса. А за нею — двоє близнят.

— Можна й нам трохи соку, будь ласка?

— Наш дід забув узяти питвó.

У руках близнят палички.

— Навіщо вони вам? — дивується Мишко.

— Смажити хліб на вогні, — відповідають дівчатка.

— О, я й забув, що так можна робити! — вигукує тато Мишка. — Треба знайти палички для кожного. Скільки нас?

Складно полічити таку велику компанію, коли всі розмовляють, рухаються, бігають.

Мишко збивається з ліку й думає: "А якби ніхто нічого не забув... Скільки б нас було?"

— Так добре ввечері сидіти гуртом біля вогню, — думає Мишко. — І зовсім не страшно, коли ти забув щось для пікніка, якщо поруч ті, хто вміє ділитися.

10. Чи згоден ти з останньою думкою Мишка? Чи траплялося тобі, коли щось забув, позичати у тих, хто поруч?
11. Які емоції викликала в тебе ця оповідка? Чи приємно жити у світі, де навіть незнайомі люди ставляться дружньо й привітно одне до одного?
12. Запишіть 6 дієслів, які називають дії Мишка на пікніку. Намалюйте ілюстрації до двох з них і покажіть іншим парам. Чи зможуть вони відгадати, про що йдеться?

Закликайте до гри правильно.

Обережно:
суржик!

Пограймося разом!

Нумо гратися разом!

~~Давайте гратися разом!~~

Яке це речення: розповідне, питальне чи спонукальне?
Окличне чи неокличне?

Літери бавляться!

Розгадай метаграму та запиши слова-відгадки в зошит.

З "Г" я 60 хвилин,
З "Р" я мама, тато й син!

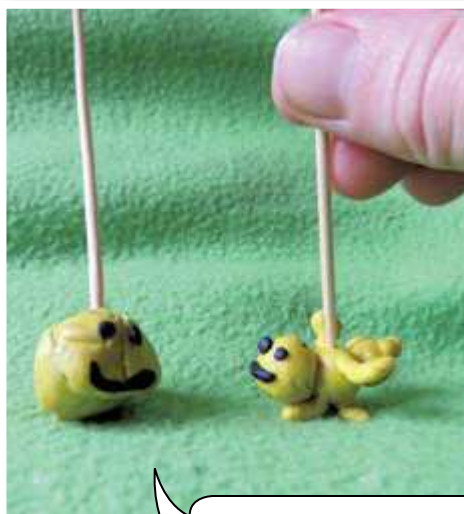
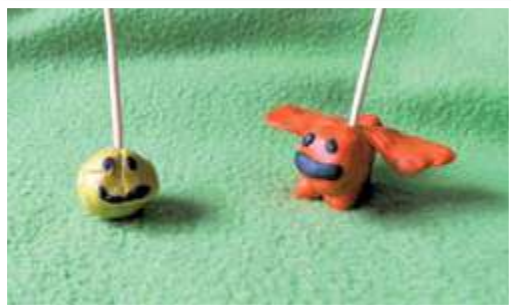
Наш театр

АЯ Зробіть сучасний **римейк** відомої мандрівки Колобка, додавши нових персонажів.

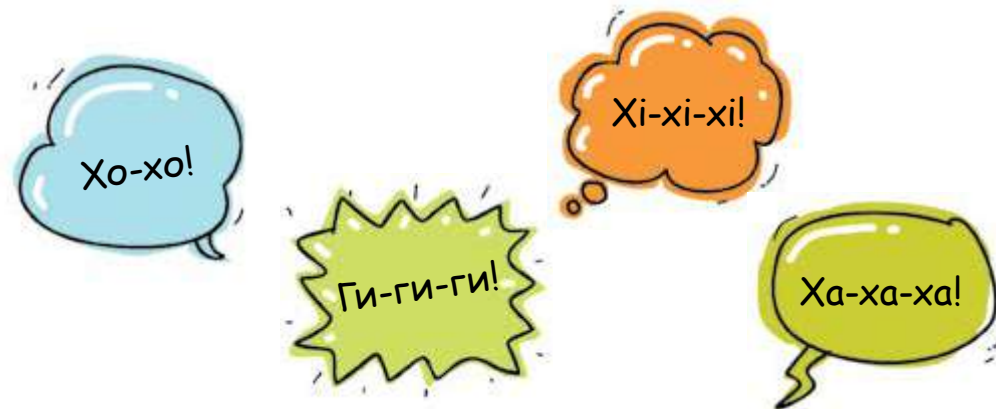
АЯ Об'єднайтеся в групи та поміркуйте, кого зустріне ваш Колобок. Це можуть бути персонажі інших казок чи мультфільмів, реальні люди, тварини. Чи кожний зустрічний хотітиме з'їсти Колобка? Чи, може, про щось питатиме або захоче щось йому показати чи зробити разом?

- Поміркуйте, яким буде фінал казки. Чи з'їсть таки хтось Колобка? А може, він повернеться додому чи знайде собі нову домівку й цікаве заняття?
- Виліпіть фігурки персонажів із пластиліну. Приліпіть до них палички, щоб можна було водити фігурки по сцені.

Краще я тобі віршик розкажу!

- Потренуйтеся говорити особливим голосом, притаманним вашому персонажеві. Поміркуйте, чи варто до якоїсь із реплік додати сміх. Як він має звучати?

- Намалюйте на заднику "сцени" ліс або інші локації, де відбуватимуться дії сюжету.
- Порепетируйте показ вистави. Чи вдається водночас водити ляльку та промовляти репліки чітко й виразно?

- Після вистави влаштуйте її обговорення. Нехай кожен учасник розповість про свої переживання під час підготовки та виступу.
- Щоб зберегти пластилінові ляльки до наступної вистави, акуратно складіть їх у коробку і закрийте її кришкою.

Подорож у часі

1. Прочитай уривок з науково-фантастичної повісті "Вінчі та Едісон" Сергія Пантюка.

Пеліканокажаносокіл

Події відбуваються у 2045 році. Двоє братів Вінчі та Едісон вирішують тайкома покататися на татовому часоліті разом зі своєю подружкою Фійкою. Перенісши їх невідомо куди, пристрій приземлився.

— Ну що, глянемо, де ми? — Вінчі витяг три комплекти захисного одягу й наплічники з дослідницьким **екіпіруванням**. Усі вирушили до захисного люка.

Часоліт стояв на горбку, тож діти, радісно підстрибуючи й оминаючи кущі, побігли схилом униз.

— Які пальми! — Фійка увімкнула фото-функцію свого контактника й цокала ним, відбігаючи у різні боки. — А це що за дерево? Я маю зробити фотогербарій, зачекайте, будь ласочка... А це що?! — Фійка показала пальцем угору. Брати підняли голови — і їх аж гойднуло від несподіванки. Птах, який виник ніби нізвідки, затулив своїми крильми півнеба разом із сонцем.

Вінчі смикнув за руку дівчинку, й усі троє злилися з невисокими кущами над озером.

— Я ввімкнула режим **ідентифікації**, — Фійка дивилася на екран свого контактника. — Часткова **візуальна** схожість

з пеліканом (дзьоб), кажаном (крила), соколом (лапи). Висновок: казкова або легендарна істота.

— І зветься вона "пеліканокажаносокіл" — у тон Фійці додав Вінчі.

Усі весело зареготали.

2. Чи ти здогадався/здогадалася, яку істоту побачили діти? У які часи вони потрапили?
3. Чи хотів би/хотіла б ти помандрувати на часоліті в минуле? А в майбутнє?
4. Перелічіть переваги та недоліки мандрівки в часі.
5. Як звуть персонажів? Чи відомі тобі видатні люди з такими прізвищами? Яке повне ім'я може бути у Фійки? Як тобі більше подобається: коли тебе називають повним ім'ям чи скороченим?
6. Знайди в тексті назву приладу, яким часто користується Фійка. Як ти його уявляєш? Намалюй.
7. Які наукові слова вжито в тексті? Випиши їх у зошит і подивись їхнє значення у "Тлумачку".

Чи знаєш ти, що в мовленні іноді можуть траплятися **слова-бур'яни**? Нічого не означаючи, вони лише засмічують мовлення. Порівняй:

— Я хочу подивитися мультик.

— Ну, я хотів... це... як би... подивитися ... цей... як його... мультик.

8. Простеж, чи вживають слова-бур'яни твої друзі й рідні. А ти сам/сама?

9. Прочитай ще один уривок з повісті "Вінчі та Едісон" Сергія Пантюка.

Пригода з динозаврами

Зворотний шлях до часольоту видавався коротшим за дорогу вперед. Раптом несподівано пролунав гучний рев. Звучав він загрозливо. Діти просто скам'яніли на кілька хвилин. Опанувавши себе, Вінчі натягнув на чоло каптур комбінезона, налаштував захисні навушники й розстібнув гудзик чохлика від скоростріла СТЗ-43 зі снодійними ампулами миттєвої дії. Фійка та Едісон зробили те саме, й усі вибралися з хащі.

За якусь сотню метрів від дітей ішло стадо велетенських тварин. Округлі, схожі на цистерни, тулуби, гострі на кінцях хвости, зеленкувата з брудно-жовтими плямами шкіра.

— Та це ж ди... ди... динозаври! — вигукнула Фійка. — Ви хоч уявляєте, де ми зараз?!

— Уявляємо, Фійко! — Вінчі теж відчував гостру тривогу, але намагався приховати її та виглядати впевненим. —

Головне, щоб ніч не застала нас за межами часольоту. Треба якнайшвидше бігти до нього, бо тут водяться не лише травоядні динозаври.

Обриси часольоту на горі раптом затулила велетенська темна постать, поруч виникли ще дві. Довгі шийі закінчувалися ледь помітними головами. Динозаври оглядали невідомий для них предмет.

— Якщо вони доторкнуться до часольоту, спрацює захист. Електрика травмує динозаврів. І не відомо, як вони відреагують на звук! — сказав Едісон.

Уже наступної секунди він щодуху кинувся вперед, гучно видаючи звуки, чимось схожі на виття й гавкання. Це змусило динозаврів втратити інтерес до часольоту. Вони подалися до озера.

— Що ти робиш, Едісоне, він же міг тебе вбити! — дорікнула Фійка.

— Я їх налякав своїм криком, отже, врятував часоліт.

10. Яке враження справила на дітей зустріч із динозаврами? А що відчував/відчувала ти, читаючи про це?

11. Знайди в другому абзаці тексту споріднені слова до поданих нижче. Запиши їх парами в зошит, познач корені.

Велетень, круг, плямистий, зеленіти.

12. Вибери з уривка одне речення, запам'ятай його та продиктуй своєму партнерові/партнерці по завданню. Перевірте, чи у записі немає помилок.

13. Дізнайтеся більше про динозаврів із книжок у бібліотеці. Опиши один з видів цих тварин так, щоб інші учні могли здогадатися, про кого йдеться.

— Літери бавляться!

Розгадай метаграму та запиши слова-відгадки у зошит.

Коли я з "У", то я пишу й малюю,
Коли я з "І" — між берегів мандрую.

14. Дізнайся, як закінчилася пригода з динозаврами у повісті "Вінчі та Едісон" Сергія Пантюка.

Повернення додому

Уранці Фійка та Вінчі виявили, що Едісон сам вирушив на пошуки свого контактника, який він загубив десь учора.

– Одягаймося швиденько й хутчій слідами малого!

Яскраве сонце заливало рівнину. Динозаврів довкола ніби не було, але й Едісона ніде не помічали. Раптом Фійка почала до чогось уважно придивлятися на поверхні землі – сліди Едісона йшли до чагарників. Цієї ж секунди з хаші долинув крик, схожий на той, яким увечері малий лякав аламозаврів. Пролунало кілька пострілів. Вінчі з Фійкою швидко перемістилися в точку, звідки долинали звуки. На галявині стояв Едісон, його оточували з десятків ящерів, схожих на невеличких страусів. Хлопчик гарчав та погрожував зброєю, але вони й не думали тікати. Підмога малому прибула вчасно. Постріли снопідійним на якийсь час знешкодили хижаків.

– Як ти міг піти один! Добре, що на тиранозавра не натрапив! – вибухнув Вінчі.

– Я знайшов свій контактник і хотів урятувати гніздо, – похнюпився Едісон, бо відчував за собою провину. – Он там, гляньте.

Усі підійшли до гнізда. Воно було геть зруйноване, довкола лежала розламана шкаралупа. Лише три яйця були цілі.

– Самка не вертається до сплундрованого гнізда, – сумно мовила Фійка.

– Ви йдіть, а я трохи поприбираю, – Едісон нахилився до яєць у гнізді...

Часоліт вертався додому. Коли до приземлення лишилося вже трохи часу, діти взялися прибирати, адже тато не мав знати нічого про подорож. Раптом почувся вереск Фійки.

– Там якась велика зеленкувата миша!

Поруч із нею стояло невеличке створіння, схоже на лисого їжака. Істотка поводила туди-сюди носиком з маленькою бурулькою на ньому.

– Малий! Негайно поясни це! – грізно гукнув Вінчі.

15. Як гадаєш, що за істота виявилася на борту часоліту? Як вона туди потрапила?

16. Придумайте, як розгортатимуться події, та поділіться своєю версією з іншими групами.

17. Випиши з тексту всі форми слів "гніздо" та "малий", виділи в них закінчення. Які висновки можеш зробити щодо закінчень, провівши це спостереження?

18. Послухайте аудіозапис уривків з повісті "Вінчі та Едісон" і намалюйте те, про що почуєте: svitdovkola.org/um2/media20

Стежки-доріжки

1. Прочитай вірші українських поетів.

Дорога

Ішла собі дорога –
До лісу від порога.
До моря, до пустелі,
До кожної оселі.

Дорогу не лякали
Ні леви, ні шакали.
І не могли спинити
Дощі й метеорити.

Чому розкаже кожен
Мандрівник-подорожній:
Дорога йде з мандрівки
До рідної домівки.

Леся Мовчун

Запрошення до мандрів

Біжать стежки до гаю –
На захід і на схід.
Біжать до водограю –
І кличуть нас у світ.

Біжать вони до лісу,
До повноводих рік.
І з ними ти – це звісно!
Невтомний мандрівник.

Біжать у день, як дивень,
У теплі чебреці.
На північ і на південь –
Летять в усі кінці.

Микола Сингаївський

Стежечка

Ходім зі мною, стежечко.
Обережно,
не зачепися за камінець,
переступи соломку
і під спориш не ховайся, –
все одно бачу.

А там,
за городом,
ого, як ти виросла!
Сама біжиш,
через струмок перескакуєш,
батіжком по пилюці цвюхкаєш,
за сунцею збочуєш,
топчеш горох при дорозі.

Ігор Калинець

2. Знайди у віршах слова, які роблять стежки живими. Запиши в зошит три з них. Чи відчував/відчувала ти колись, як тебе кличе стежка? Куди саме?
3. Який з цих віршів білий? Чим він відрізняється від інших віршів? А що в них подібного?
4. Пригадайте й запишіть якомога більше синонімів до слова "іти".
5. Вивчи напам'ять вірш, який тобі сподобався найбільше. Якщо треба, намалюй до нього підказку.

6. Прочитай притчу.

Які люди живуть у місті?

Біля **бра́ми** міста сидів старий. До нього звернувся мандрівник:

– Я ніколи не бував у цих місцях. Скажи-но, діду, які люди живуть у цьому місті.

– А які люди живуть у місті, з якого ти йдеш? – запитав старий.

– То були злі й нахабні люди, я залишив їх без жалю.

– Тут ти зустрінеш таких самих.

За якийсь час інший мандрівник запитав у старого:

– Скажи-но, будь ласка, які люди живуть у цьому місті? – Я нещодавно приїхав і нічого про них не знаю.

Старий знову відповів запитанням на запитання:

– А які люди жили в місті, з якого ти прийшов?

– Це були добрі й привітні люди. Багато з них стали моїми друзями, й мені було шкода залишати їх.

– Тут ти знайдеш таких самих.

Чоловік, який чув обидві розмови, здивувався:

– Як це так? Ти двом людям дав різні відповіді на одне й те саме запитання....

– У кожного в серці свій світ. Якщо хтось не знайшов нічого доброго там, звідки прийшов, то й тут бачитиме лише погане. Той, хто мав друзів, і тут без добрих людей не залишиться. Ми бачимо навколо себе те, що самі маємо.

7. Поміркуй над останнім абзацом притчі. Чи погоджуєшся з цією думкою? Пригадай ситуації з власного життя, які можуть підтвердити цю думку.

8. Знайди в тексті прикметники-антоніми. Запиши їх парами в зошит.

У деяких словах закінчення то з'являється, то зникає. Це означає, що в певній формі слово має **нульове закінчення**.

Світ – на світ . Дід – дід .

9. Позмінюй слово "мандрівник". Запиши кілька отриманих варіантів у зошит, виділи в них закінчення.

10. Прочитай слова. Запиши їх у зошит і познач закінчення. У яких словах воно нульове?

Край, місто, комп'ютер, гарний, ніч, нова, радість.

11. Розіграйте притчу в ролях. Поміркуйте, як відреагував кожний з подорожніх на відповідь старого.

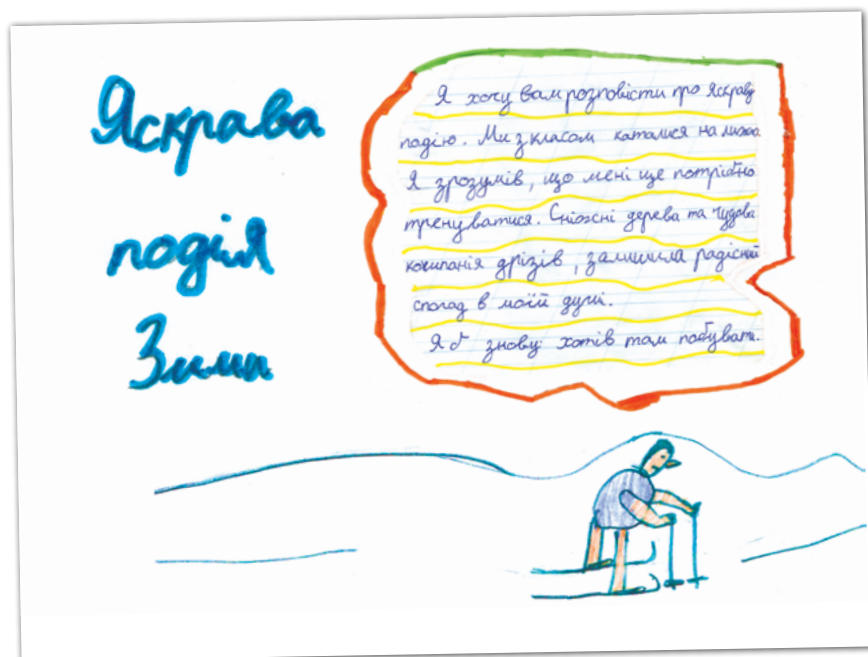
Моя книжка

Згадай своє навчання в другому класі. Напевне, було багато чого цікавого, смішного, важливого — такого, про що тобі хочеться написати у своїй книжці.

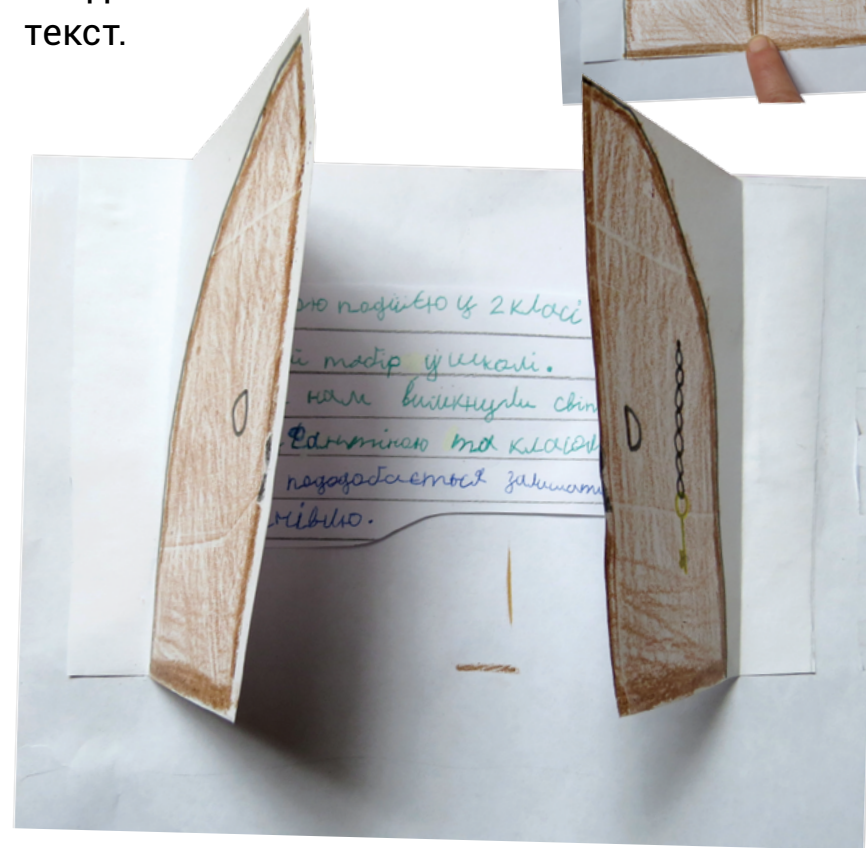
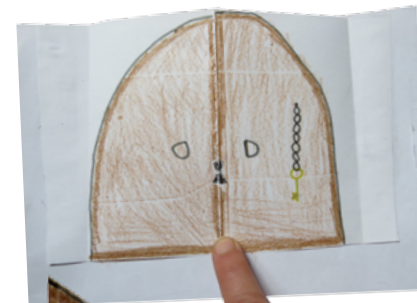
Спогади про другий клас

- Поміркуй, про яку подію ти хочеш написати. Склади план розповіді.
- Напиши текст, уважно перевір написання слів. Відредагуй те, що можна було б поліпшити.
- Подбай про оформлення сторінки. Використай фото чи малюнки, цікаві шрифти, рамочки, тло.

Цікава знахідка

- Зроби на цій сторінці дверцята-схованки. Зверху намалюй щось, а під малюнком заховай текст.

Ідеї для товстої книжки

- Розпитай у своїх однокласників та однокласниць, що їм запам'яталося з ваших шкільних подій у другому класі. Запиши у своїй книжці.

Ми муру сподобалося вирощувати
крес-салат, а потім їсти його.